

ΝΑ ΣΩΣΟΥΜΕ ΤΟΝ ΠΟΔΟΝΙΦΤΗ ΑΠΟ ΤΗ ΤΣΙΜΕΝΤΟΠΟΙΗΣΗ

Η Περιφέρεια Αττικής σχεδιάζει το τσιμεντόνωμα των τελευταίων 800μ. φυσικής κοίτης του Ποδονίφτη.

Θα τους αφήσουμε;

Αυτοφυείς τουλίπες, άρτηκες, ορχιδέες, ορνιθόγαλα και μαυρομάτες, ασφόδελοι και άγριες γλαδιόλες, ευκάλυπτοι, φοίνικες, μια εναπομείνουσα φυτεία από φυστικιές, χελώνες, φρύνοι, σταχτοσουσουράδες, αηδόνια, αλκυόνες, κοκκινολαίμηδες και κοτσύφια...

Δεν πρόκειται για αναμνήσεις από πασχαλινή έξοδο στην ύπαιθρο. Βρισκόμαστε στη μέση του λεκανοπεδίου, ανάμεσα στην Εθνική οδό και τους σταθμούς Άνω Πατησίων και Περιεσσού του ΗΣΑΠ. Βρισκόμαστε στο τελευταίο τμήμα εντός των ορίων του δήμου Αθηναίων, όπου ο ποταμός Ποδονίφτης, ο μεγαλύτερος παραπόταμος του Κηφισού, ρέει στη φυσική του κοίτη.

Η παραποτάμια ζώνη πρασίνου συνεχίζεται για 800 ακόμη μέτρα κατά μήκος του παραπόταμου Γιαμπουρλά, που και αυτός βορειότερα ρέει για 250μ στη φυσική του κοίτη, και ενώνεται με το Άλσος Νέας Φιλαδέλφειας (4^{ος} σε έκταση έλευθερος δημόσιος πράσινος χώρος της Αθήνας). Έτσι διασώζεται ένα μοναδικής αξίας δίκτυο πρασίνου έκτασης 520 στρεμμάτων και μήκους 3 χιλιομέτρων με σημαντική επιρροή στο μικροκλίμα και την ποιότητα του περιβάλλοντος της ευρύτερης περιοχής.

Το ποτάμι ήταν καθαρό με πόσιμο νερό μέχρι το 1928, ενώ οι νοικοκυρές έπλεναν τα ρούχα τους μέχρι το 1944. Στις όχθες του διασώζονται σημαντικά μνημεία της βιομηχανικής ιστορίας της Αθήνας (κλωστουφαντουργία). Από τα μέσα του προηγούμενου αιώνα ο ζωτικός χώρος του ποταμού μειώνεται συνεχώς και η ρύπανση αυξάνεται. Η βλάστηση, που παλιότερα κάλυπτε μεγάλες εκτάσεις, αποψιλώνεται, οι όχθες του μπαζώνονται, αυθαίρετες και μη κατασκευές χτίζονται στις όχθες και το μεγαλύτερο τμήμα του εγκιβωτίζεται ή υπογειοποιείται.

Το 1995, υπό τον αντίκτυπο της φονικής πλημμύρας στον Ποδονίφτη τον Οκτώβρη του 1994 και με απόφαση του ΣτΕ (ΣτΕ1801/1995, Ε' τμήμα), σταματάνε τα έργα εγκιβωτισμού του ποταμού, τα οποία ενοχοποιούνται για την έκταση των καταστροφών. Κατά μήκος των 800μ φυσικής κοίτης που διασώζονται, ακμάζει μέχρι σήμερα μια μικρή οάση, όπου καταφεύγει η «άγρια» χλωρίδα και πανίδα της πόλης και η φύση εξακολουθεί να εφαρμόζει τους νόμους της. Η περιοχή έχει χαρακτηριστεί ιδιαίτερου περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος (ΥΑ9173/1642/ 1993 - ΦΕΚ 281Δ/23-3-93), τυγχάνει προστασίας από το ισχύον θεσμικό πλαίσιο και υπάγεται στους «υγροτόπους Β' προτεραιότητας», βάσει του Νέου Ρυθμιστικού Σχεδίου Αθήνας/Αττικής 2021 (Ν. 4277/ΦΕΚ 156/2014)

Αγνοώντας προκλητικά όλα αυτά, η Περιφέρεια Αττικής επιλέγει την χειρότερη, καταστροφικότερη και πιο παρωχημένη σχέση που μπορεί να έχει η οργανωμένη πολιτεία με τα υδάτινα ρεύματα: προωθεί τη μετατροπή των τελευταίων 800 περίπου μέτρων φυσικής κοίτης σε ανοιχτό τσιμεντένιο οχετό, κόβοντας πάνω από εκατό δέντρα απ' τη μια και διατηρώντας τις υπάρχουσες αυθαίρετες κατασκευές επί της κοίτης από την άλλη (προυπολογισμός έργου 6.000.000 ευρώ).

Λίγο βορειότερα, η φυσική κοίτη του ρέματος Γιαμπουρλά τίθεται, επίσης, σε κίνδυνο από τη σχεδιαζόμενη υπογειοποίηση της οδού Πατριάρχου Κωνσταντίνου και Φωκών, συνοδό έργο της ανέγερσης του νέου ιδιωτικού γηπέδου της ΔΙΚΕΔΑΛΟΣ Α.Ε. (προυπολογισμός έργου 15.000.000 ευρώ).

Είναι σαφής ο κίνδυνος εντός των επόμενων ετών να μην έχει μείνει κανένα τμήμα ρέματος σε φυσική μορφή.

Η περιβαλλοντική καταστροφή που θα επιφέρουν αυτά τα έργα στο τοπίο γίνεται εύκολα αντιληπτή, αρκεί κάποιος να επισκεφθεί το τμήμα κατάντη της οδού Χαλκίδος που έχει ήδη, από τη δεκαετία του 1990, τσιμεντοποιηθεί - αλλά και το πρόσφατο έργο της Περιφέρειας στο ύψος της οδού Εράτωνος, όπου στα πλαίσια μιας «προσωρινής λύσης» για την αποκατάσταση μιας τοπικής και πολύ περιορισμένης διάβρωσης της όχθης του ρέματος, αυτή «επενδύθηκε» με εκατοντάδες τόνους συρματοκιβώτια.

Το έγκλημα της τσιμεντοποίησης

Το προγραμματιζόμενο έργο τσιμεντοποίησης του Ποδονίφτη συνιστά έγκλημα, όχι μόνο σε βάρος του φυσικού περιβάλλοντος, της αισθητικής του τοπίου, αλλά και της ποιότητας ζωής και ασφάλειας των πολιτών. Έχει μη αναστρέψιμες επιπτώσεις στη χλωρίδα και πανίδα του ρέματος, στο μικροκλίμα της περιοχής, την ατμόσφαιρα, τον υπόγειο υδροφόρο και την αντιπλημμυρική προστασία των πολιτών για τους ακόλουθους λόγους:

1. Σύμφωνα με τους πρόσφατους (Μάρτιος 2017) Χάρτες Βαθμού Επιρροής πλημμύρας της Ειδικής Γραμματείας Υδάτων, δεν υφίσταται σοβαρός πλημμυρικός κίνδυνος στην περιοχή. Αποσιωπάται επιμελώς ότι η υδρολογική λεκάνη του Ποδονίφτη έχει μειωθεί κατά τα $\frac{3}{4}$ περίπου μετά την κατασκευή της Αττικής Οδού και την εκτροπή του Ποδονίφτη προς το ρέμα της Ραφήνας. Κατά συνέπεια είναι λανθασμένες και φυσικά υπερδιαστασιολογημένες όλες οι αναφορές στη μελέτη της Περιφέρειας περί κινδύνου πλημμύρας.
2. Ο τσιμεντένιος αγωγός, όπως εμφανίζεται στη μελέτη του έργου, έχει μικρότερη διατομή από τη φυσική κοίτη και κατά συνέπεια μικρότερη παροχευτικότητα. Οι μαϊανδροί, ως φυσικές ζώνες εκτόνωσης και συγκράτησης του νερού, η υφιστάμενη βλάστηση και η χωμάτινη κοίτη όλα στοιχεία που επιβραδύνουν την ταχύτητα ροής και μειώνουν τη μεταφορά φερτών υλικών, ακυρώνονται. Δεν αποτελεί λοιπόν αντιπλημμυρική λύση, αλλά, αντίθετα, λύση που επιδεινώνει την κατάσταση στα κατάντη τμήματα του Κηφισού, όπου ο κίνδυνος πλημμύρας είναι ήδη υπαρκτός.
3. Το έργο που προτείνεται μετατρέπει ένα ζωντανό ποτάμι με συνεχή ροή όλο το χρόνο από πηγή καθαρού νερού σε οχετό ομβρίων. Στην Αττική που ανέκαθεν αντιμετωπίζει προβλήματα λειψιδρίας, το ζητούμενο δεν μπορεί να είναι πώς θα ξεφορτωθούμε το νερό όσο πιο γρήγορα γίνεται πετώντας το στη θάλασσα, αλλά πώς θα εξασφαλίσουμε τον απαραίτητο εμπλουτισμό του υδροφόρου ορίζοντα.
4. Το προτεινόμενο έργο επιδεινώνει τα προβλήματα ρύπανσης, το πιο έντονο πρόβλημα για τους κατοίκους της περιοχής, αφού ακυρώνεται η δυνατότητα φυσικής απορρύπανσης που παρέχουν η χωμάτινη κοίτη και η χλωρίδα και πανίδα.
5. Δεν εξετάζονται καθόλου οι ιστορικοί χάρτες και οι αεροφωτογραφίες του πρώτου μισού του προηγούμενου αιώνα, έτσι ώστε να εκτιμηθεί ορθά ο ζωτικός χώρος του ποταμού, να εντοπιστούν οι αυθαίρετες επεκτάσεις και χρήσεις εντός του και να προσδιοριστούν οι πλημμυρικές του ζώνες. Η Περιφέρεια επιχειρεί

την οριοθέτηση του ρέματος όχι με βάση τη μελέτη του πλημμυρικού κύματος (δηλαδή πού μπορεί να φτάσει το νερό σε περίπτωση πλημμύρας), αλλά σύμφωνα με τη διαμορφωμένη κατάσταση στα πρανή από τα υφιστάμενα κτίσματα και τις κατασκευές που έχουν εισβάλλει στη παραρεμάτια ζώνη. Παρότι πολλά απ' αυτά είναι αυθαίρετα και/ ή εγκαταλελημένα, δεν εκκινεί τη διαδικασία απομάκρυνσή τους. Τα πρόσφατα γεγονότα στη Μάνδρα μας προϊδεάζουν για το τι συμβαίνει σε ανάλογες περιπτώσεις.

6. Στην μελέτη του έργου τσιμεντοποίησης της κοίτης του Ποδονίφτη, η περιγραφή του φυσικού τοπίου και των οικοσυστημάτων της επίμαχης περιοχής είναι εξαιρετικά προβληματική. Δεν υπάρχει σαφής καταγραφή της χλωρίδας (είδος, μέγεθος, ηλικία) και αποκρύπτεται ότι θα κοπούν τουλάχιστον 150 δένδρα ύψους 15-30 μέτρων. Η ύπαρξη τους καταγράφεται ως ίσωνος σημασίας, διότι, λέει, το κυρίαρχο είδος, οι ευκάλυπτοι, είναι ξενικό! Για τα πουλιά η μελέτη προβλέπει ότι ... θα πάνε αλλού ενώ για την υπόλοιπη πανίδα σιγή ασυρμάτου.
7. Το έργο της τσιμεντοποίησης της κοίτης του Ποδονίφτη, αντίκειται στα προβλεπόμενα στο Ν. 4014/11 περί ύπαρξης περιβαλλοντικού ισοζυγίου σε όλα τα εκτελούμενα έργα. Συνάμα, είναι παγκόσμια πρωτοτυπία το αναφερόμενο στη μελέτη, ότι η τσιμεντοποίηση του ρέματος και η καταστροφή της ρεμάτιας και παραρεμάτιας χλωρίδας δεν συνιστά δυσμενή επίδραση στις κλιματολογικές παραμέτρους και τα βιοκλιματικά χαρακτηριστικά της περιοχής.
8. Η επέμβαση που προτείνεται στηρίζεται σε μια παλιά μελέτη και μια αντίληψη που όχι μόνο δεν εναρμονίζεται με τις σύγχρονες αντιλήψεις, αλλά ούτε και με την εθνική και ενωσιακή νομοθεσία και την πάγια νομολογία του ΣτΕ. Η μελέτη δεν εξετάζει κανένα εναλλακτικό σενάριο και προωθεί, όπως αναγνωρίζεται ακόμη και από έγγραφο της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αττικής, «μια λύση μη αποδεκτή περιβαλλοντικά».

Αξίζει επίσης να τονιστεί ότι η μελέτη της Περιφέρειας περιορίζεται σε ευκολόγια σχετικά με την περιβαλλοντική αποκατάσταση και δεν εμφανίζει στον προϋπολογισμό του έργου σχετικό κονδύλι. Κάτι ανάλογο δηλαδή με το εγκιβωτισμένο από τη δεκαετία του '90 τμήμα του, κατάντη της λεωφόρου Αχαρνών.

Αντιπροτείνουμε:

- Τα αντιπλημμυρικά έργα οφείλουν να δίνουν περισσότερο χώρο στα ποτάμια και όχι να τα περιορίζουν. Να αναβαθμίζουν τις περιοχές διέλευσης και να τις αναδεικνύουν αισθητικά και όχι να τις τσιμεντοποιούν και να τις καταστρέφουν. Θέλουμε περισσότερα ποτάμια που να ρέουν στη φυσική τους κοίτη και όχι τσιμεντοποίηση των ελάχιστων που διασώθηκαν.
- Έργα συγκράτησης του νερού της βροχής σε όλο το μήκος της υδρολογικής λεκάνης, από τις πηγές στο βουνό έως τις εκβολές: αναδασώσεις, φράγματα μικρής κλίμακας και κόστους με φυσικά υλικά, παραποτάμια πάρκα ανάσας και ασφαλούς εκτόνωσης των πλημμυρικών φαινομένων, σταθεροποίηση πρανών με φυτεύσεις, υδροσπορά κλπ.
- Απαλλοτριώσεις οικοπέδων και καθαιρέσεις κτισμάτων που βρίσκονται εντός των φυσικών οριογραμμών του ρέματος, βάσει πλημμυρικού κύματος κι όχι υφιστάμενων κτισμάτων, με αποζημίωση νόμιμων δικαιούχων και απομάκρυνση οχλουσών χρήσεων.
- Άμεσα διεύρυνση των ρεμάτων και παραρεμάτων ζωνών και φυτεύσεις.
- Υδατοπερατές επιστρώσεις στους δρόμους πέριξ του ρέματος.
- Έργα και μέτρα αποτροπής της ρύπανσης ώστε το ποτάμι να ρέει καθαρό και

χωρίς να αναδύονται οσμές.

Η στάση της πολιτείας

Ο Δήμος ΝΦ ΝΧ, στη συνεδρίαση του Δημοτικού Συμβουλίου της 20ης Δεκεμβρίου 2017, απέρριψε ομόφωνα τη Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων των έργων διευθέτησης του Ποδονίφτη. Νωρίτερα στις 11.12.2017 είχε διοργανώσει ημερίδα για το ρέμα του Ποδονίφτη στο Παγκόσμιο Πολιτιστικό Ίδρυμα Ελληνισμού της Διασποράς, όπου αποδομήθηκε πλήρως το σχεδιαζόμενο έργο, το οποίο παρουσιάζεται ως αντιπλημμυρικό αλλά στην ουσία καταστρέφει ένα σοβαρό πνεύμονα.

Ο Δήμος της Αθήνας εντός της προθεσμίας της δημόσιας διαβούλευσης είχε συζητήσει το θέμα μόνο στην Επιτροπή Ποιότητας Ζωής, η οποία μάλιστα αρχικά είχε γνωμοδοτήσει θετικά, σε μια περιορισμένη συνεδρίαση. Μόνο μετά από αντίδραση δημοτικών συμβούλων, περιβαλλοντικών συλλόγων και κατοίκων και την ομόφωνη αρνητική απόφαση της 5ης Δημοτικής Κοινότητας, το θέμα τέθηκε στο Δημοτικό Συμβούλιο το οποίο με μεγάλη πλειοψηφία γνωμοδότησε αρνητικά στην καταστροφή «του τελευταίου φυσικού μνημείου της πόλης». Στη συνεδρίαση που πραγματοποιήθηκε στις 22 Φεβρουαρίου δεν καταγράφηκε ούτε ένα «υπέρ».

Στις αποφάσεις τόσο του Δημοτικού Συμβουλίου ΝΦ ΝΧ όσο και σε αυτό της Αθήνας καταγράφηκε η ανάγκη να επανεξεταστεί το θέμα του Ποδονίφτη, με την εκπόνηση μιας άλλης μελέτης που θα αναδείξει τη φυσική ομορφιά του και θα κάνει παρεμβάσεις προς την κατεύθυνση αυτή.

Μετά και την αρνητική γνωμοδότηση του Δήμου Αθηναίων, η διοίκηση της Περιφέρειας Αττικής βρίσκεται απομονωμένη και έχει ήδη πετάξει το μπαλάκι στα υψηλότερα κλιμάκια. Μετά από αίτηση της, το Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών αποφάσισε τη διενέργεια νέας συνολικής μελέτης για τον Ποδονίφτη (28.12.2017/ΔΑΕΕ/1805/Φ.(ΚΣΕ). Τόσο ο τίτλος της νέας μελέτης, «Επικαιροποίηση των υφιστάμενων μελετών και συμπλήρωση με πρόσθετες απαιτούμενες μελέτες αντιπλημμυρικής προστασίας του ρέματος Ποδονίφτη», όσο και η στάση του Υπουργού και Σπυριτζή σε ανάλογα επίκαιρα θέματα (βλ Μεγάλο ρεμα Ραφήνας) σε καμιά περίπτωση δεν μας καθησυχάζουν.

Συμπερασματικά

Με νωπές ακόμη τις μνήμες από τη τραγωδία στη Μάνδρα, το έργο αυτό έχει ανυπολόγιστες αρνητικές συνέπειες σε βάρος του φυσικού περιβάλλοντος, του κοινωνικού συμφέροντος, της αισθητικής του φυσικού τοπίου αλλά και της δημόσιας και ιδιωτικής περιουσίας. Το έργο «Διευθέτηση ρέματος Ποδονίφτη από τη Γέφυρα της οδού Χαλκίδος έως την οδό Εράτωνος» που σχεδιάζει η Περιφέρεια Αττικής πρέπει να εγκαταλειφθεί. Αντιθέτως τόσο οι δημόσιες αρχές, όσο και οι πολίτες οφείλουν να ενεργοποιηθούν, ώστε να καταστεί ο Ποδονίφτης ένα ανοιχτό, καθαρό, προσβάσιμο ποτάμι και να προστατευθεί το μοναδικής αξίας οικοσύστημα του.

Ομάδα Ποδονίφτης SOS /

Ποδονίφτης, ρεύμα κριτικής των καιρών και δράσης /